

CONTEXT

Časopis za interdisciplinarne studije
9:2 (2022), 157-161

Prikaz knjige - Book Review

DOI: 10.55425/23036966.2022.9.2.157

Amina Isanović Hadžiomerović, Elma Avdić, Fejruz Abaza, Melisa Zukić, Azra Ibrahimović, Elmina Mušinović, Sehija Dedović, Alma Sinanović, Lejla Pehlivanović, *Poslanik Muhammed, a.s., u mom životu: Vodič za edukativni rad s mladima*, Sarajevo: Centar za edukaciju i istraživanje Nahla, 2021. 150 str., ISBN 978-9958-671-08-1.

U vrijeme kada u realnom životu iza svakoga ugla vrebaju izazovi a u virtualnom svijetu preplavljeni smo morem informacija, u čijem se vrtlogu gubimo, neophodnom se javlja potreba da se mladim ljudima kroz savjete pruži adekvatna pomoć kako bi im se olakšao duhovni razvoj i ponudila podršku u momentima kada se nađu u nekoj od, za njih, izazovnih situacija.

Mlade osobe tragaju za smjernicama u životu, traže putokaze i pokušavaju riješiti novonastale probleme, shodno svojim umijećima. Upravo tada, kada se mnoštvo informacija i dezinformacija, bilo u stvarnom ili virtualnom životu, sruči na mlade, stručnjaci ovim vodičem nude pomoć i moguća rješenja za novonastale izazove i (ne)prilike kroz koje mladi ljudi današnjice prolaze.

Vodič za edukativni rad s mladima *Poslanik Muhammed, a.s., u mom životu* odgovara osnovnim zahtjevima savremenog vjerskog pedagoškog odgoja i dolazi pravovremeno u ruke mladoj populaciji Bosne i Hercegovine. Po svojoj informativnoj, metodološkoj i formativnoj funkciji *Vodič* je usaglašen i pristupa mladima, obraćajući im se na sebi svojstven način, podržavajući ih pritom u njihovom kako fizičkom, tako i duhovnom razvoju.

Vodič poziva mlade na djelovanje, potiskuje pasivnost i teži promjenama društva kroz izgradnju ličnosti pozivajući ih pritom da djeluju u svakom segmentu svoga života i da razmišljaju o ličnim postupcima. Istovremeno on je i alat kojim se mogu služiti kako nastavnici u školama, tako i treneri uposleni u različitim institucijama i uključeni u integrirani rad s omladinom ali i roditelji u radu sa svojom djecom. On ne podstiče samo kognitivni razvoj pojedinca već utječe na stjecanje niza kompetencija neophodnih za život u multikulturalnim i multivjerskim društvenim sredinama.

Rad čini oko 150 stranica a strukturiran je u četiri tematska kompleksa, koji se dalje granaju u svoje podteme. Svaka tema sadrži grafike, slike, crteže i ilustracije kojima su mladi današnjice okruženi.

Prvi tematski kompleks „Od identiteta do životnog smisla“ zauzima oko pedeset stranica *Vodiča*, što ukazuje i na značaj obrađene teme. Svojom strukturom ovo poglavlje nudi pojedincu mogućnost upoznavanja samog sebe, spoznavanja vlastitih kvaliteta, učvršćivanja ličnog identiteta i izgradnje sopstvene ličnosti, kao preduslov za širenje i uspostavljanje kontakta i komunikacije s ljudima oko sebe. Za primjer iz života Poslanika, a.s., navodi se faza prije poslanstva, koja zasigurno nudi širok spektar primjera i pouka mladima. Već samim pitanjima, u uvodnom dijelu, mlada osoba podstaknuta se je na aktivno razmišljanje o sebi, čime se dubinski susreće sa svojom ličnošću. Istovremeno joj se sugerira traženje dobra u ljudima u sopstvenom okruženju. U ovom kontekstu fokus je stavljen na jedan od aspekata koje kroz brzi život današnjice zaboravljamo i koji uveliko nedostaje – aspekt samopoštovanja. Vježbama, u sklopu tematskih oblasti ovog vodiča, autori motiviraju mlade na razmišljanje o sebi, na kritičko rasuđivanje o svojoj ličnosti ali također i na težnju ka njenom usavršavanju. Uočiti i tematizirati dobro u sebi i o sebi preduvjet je da bismo mogli i o drugima dobro misliti, što ovdje nije izostavljeno a u cijelosti je povezano i s teološkim aspektom kroz kur'anske ajete.

Karakteristika vremena u kome živimo jeste i spoljašnji izgled pojedinca. Mladima se sugerira da te osobine prihvate kao bogatstvo i potencijal, čime se ujedno isključuje diskriminacija.

Korisnicima *Vodiča* ponuđena je mogućnost da kroz radionice, koje su razrađene do u tančine, svaku od tema obrade u užem okviru, kako bi mladi iste mogli primijeniti u životu. Nije izostavljena ni motivacija mladih ljudi da razmišljaju o pročitanim tekstovima, da rasuđuju o djelovanju Poslanika, a.s., o njegovom životu ali i o kontekstu u kome je živio, da izvuku pouke iz situacija u kojima je djelovao i da u njemu vide uzora za svoje postupke.

Većina njih danas uzima za uzore influensere, posebno one s većim brojem pregleda. Kroz samostalna istraživanja mladi se motiviraju na razmišljanje o njima i podstiču na samostalnu odluku o tome koga će uzeti za ličnog uzora. Uvodeći tematiku „Šta su drugi rekli o Muhammedu, a.s.“, opis njegovih navika i životne prakse, šta je to što ga čini posebnim, autori potiču mlade da razmisle o njemu, kao najvećem primjeru, ne samo vremena u kojem je živio već i danas. Istovremeno se navode da razmišljaju o ličnom stanju, o svojim prijateljima i vrijednostima ljudskog življenja, kao što su sloboda, učenje i obrazovanje, praznina i istinoljubivost. Nije zaboravljena ni tema „Donošenje odluka“, kroz koju je obrađen aspekt djelovanja, pri čemu se za primjer uzimaju Poslanikove, a.s., odluke o seobi u Abesiniju kao i hidžra u Medinu.

Drugi tematski kompleks obuhvata četrdeset stranica i može se smatrati nastavkom prvog. I ovaj dio *Vodiča* počinje pitanjima upućenim mladima, da bi ih naveo na detaljnije razmišljanje o svijetu oko sebe. Poglavlje počinje podtemom „Meni važne osobe“, u kojoj mladi mogu razmisliti o svojim odnosima prema ljudima koji su im dragi i ličnim postupcima prema njima. Kao primjer naveden je Poslanikov odnos prema Hatidži, Ebu Talibu i Ebu Bekru. Nastavak slijedi kroz podtemu „Odnos prema drugačijima od sebe“ otvarajući pritom vrata diverzitetu, prisutnom u svim sferama života, koji autori prikazuju kao pozitivnu odliku društva. Komunikacija – stalni proces odnosa postojanja na zemlji zauzima ovdje značajno mjesto. Komunikacijskim vještinama Poslanika, a.s., posvećen je centralni dio, koji donosi nekoliko praktičnih koraka za postizanje uspješne komunikacije, vježbe o stilu komuniciranja i radionice na temu „Komunikolog“ kao i tri zlatna pravila uspješnog komuniciranja.

Sljedećih 25 stranica osvrće se na ljudsko življenje i djelovanje pojedinca u društvu. Kao i u prethodnim temama, mladima se putem vješto odabranih pitanja nudi pristup ovoj tematici, da bi se u daljnjem radu usredotočili na analizu društvenog konteksta u kome žive, razmišljanje o njemu i povezivanje s određenim kur'anskim ajetima i hadisima. Posebno su tematizirani neki od bitnih podstreka na djelovanje: budi optimista, volontiraj, inoviraj, uljepšavaj. Vježbom „Sloboda i ljudska prava“ autori se osvrću na aspekt koji se u mnogim društvima zanemaruje i senzibiliziraju mlade na izazove na tom polju. Muhammed, a.s., navodi se kao primjer u odnosu s ljudima. Medinska povelja nalazi se u središtu ove teme a popratna radionica nudi njenu razradu. Odgovornost prema društvu, korupcija i mito segmenti su koji ovdje nisu izostavljeni. Mito i korupcija prikazani su kao poroci protiv kojih se treba svaki pojedinac boriti i koje treba iskorijeniti. Ovu tematiku slijedi pravednost kao temeljna vrijednost vlasti i imenovanje na rukovodeće položaje, popraćeni kur'anskim ajetima i hadisima o vlasti i odgovornosti.

Završni tematski kompleks zauzima dvadeset stranica *Vodiča* i njegov fokus leži na digitalnom umrežavanju i popratnim pojavama. Iako nekad i problematično, ipak ovo umrežavanje može poslužiti kako za individualni, tako i za kolektivni napredak. Stoga se već sljedeća podtema bavi mogućnostima komunikacijskih medija. Digitalne medije autori predstavljaju kao platforme raznovrsnog sadržaja i sa mnogo potencijala, sve dok se koriste u pravilne svrhe. Ova tema razrađena je kako radionicom, tako i vježbom. Popratna tema „10 pravila ponašanja na društvenim mrežama“ a zatim sljedeća radionica pružaju adekvatnu i detaljnu razradu ovog poglavlja. Posebno je važno istaći da autori ističu razlike između virtualnog i stvarnog identiteta, kao i popratne opasnosti u virtualnoj stvarnosti, čega mladi vrlo često nisu svjesni.

Ma koliko bila raznolika ponuda vjerskih udžbenika ili nastavnih pomagala, nijedno djelo nije suviše u cilju povećanja kvaliteta, usavršavanja nastavnih jes dinica i različitih projekata u smislu duhovnog jačanja pojedinca a samim time i doprinosa kolektivnom napretku.

Ovaj vodič može se promatrati kao nadogradnja vjerskoj nastavi u srednjim školama i istovremeno poslužiti i kao priručnik koji će dopuniti neke od tema nastavnog obrazovanja, nudeći mladima bolji uvid u problematiku i njeno rješenje. Ličnost Poslanika, a.s., prisutna je kao uzor u svim dijelovima *Vodiča*. U poglavljima su stručno i promišljeno razrađene etičke odgojno-obrazovne vrijednosti na kojima se zasniva zdrava i jaka zajednica. Pored toga ovaj vodič obogaćen je širokim spektrom metoda nastavnog rada, detaljno razrađenih radionica, refleksija kroz pitanja i razmišljanja, testova ličnosti, radnih listova, dijaloga, što nudi mogućnost razvoja kompetencija kod mladih.

Osvrnemo li se na grafički aspekt *Vodiča*, moramo primijetiti da je taj dio svojom modernom notom istom dao dodatni dah ljepote i atraktivnosti. Implementiranjem slika različitih stilova i složenosti, fotografija, ikonica različitih formi i veličina, boja i nijansi te izgleda stranica, on nudi nove metode rada, vizualizira ponuđene tekstove i prenosi poruke istih čineći ih funkcionalnim. Dizajn odiše motivima iz svakodnevice mladih, boje su odabrane po modnom trendu, blago izlivena na papir. Odabirom naslovne stranice *Vodiča* – pogled u nebo – latentno je naglašen i cilj istog: Zajedno ka boljem, pozitivnom, ka napretku, ka onom što će ostati i kada nas ne bude. Odabirom boja za pozadine stranica i stilskim pristupima obradi postavljen je jedan vid komunikacije između teksta i čitatelja. Većina fotografija prikazuje stvarne situacije, čime se uvezuju čitatelj i vanjski svijet. Manji dio čine ilustracije vezane za temu koje nude prikaz umjetnosti slikanja iz različitih perspektiva ili kaligrafija. Stručnim odabirom korištenih fotografija autorski tim je uspostavio balans na polju raznolikosti u stilu odijevanja, modnih trendova kao i različitih okruženja u kojima se mladi kreću. Nije izostavljen ni aspekt „ljudi s poteškoćama u razvoju“, koji zaslužuje posebnu pohvalu. Može se reći da grafička obrada ovog djela ispunjava sve one faktore koji su vezani za ciljanu publiku.

Autorskom timu je zasigurno poznat kontekst življenja mladih ljudi za koji je ovaj vodič izrađen. U svakoj od tema oni se osvrću na izazove s kojima se mladi naraštaji suočavaju i nudi adekvatne mogućnosti rješavanja problematike i izlaza iz novonastale situacije bez posljedica. Ovdje se radi o stručnjacima iz različitih znanstvenih polja i s dugogodišnjim iskustvima. Autori nude teme, otvaraju pitanja, identificiraju probleme i izazove s kojima se mladi susreću, konstatuju stanje u različitim segmentima življenja, nude mogućnost djelovanja u obrazovnim institucijama. Oni se osvrću na svakodnevicu mladih ljudi i vode

ih kroz sfere života dotičući ne samo individualnu već i kolektivnu dimenziju života. U samoj uvodnoj riječi oni uspostavljaju kontakt s mladim čitaocem i artikuliraju svoje ciljeve, čime ostvaruju idealnu bazu povjerenja u komunikaciji i radu s mladima.

Vodič dolazi u pravo vrijeme da bi upotpunio rad s mladima i ojačao ih u izgradnji i učvršćenju njihovog identiteta i mogao bi dobro poslužiti u radu s mladima i u dijaspori u institucijama u kojima se s mladima radi na bosanskom jeziku.

Mevlida Mešanović